

Demokrati, toleranse, åpenhet og frihet. For alle.

Taler

Torbjørn Røe Isaksen

Sted

Stavanger

Omstendigheter

Unge Høyres Landsmøte

1 Kjære landsmøte,

Etter valget var det mange som lurte på om Høyre trengs. Svaret gir seg selv i en verden hvor Gud nøyde seg med ti bud til menneskene, mens

5 sosialdepartementet trenger 378 paragrafer for å regulere åpningstidene på helligdager. Det er godt å være leder i Unge Høyre. Det er enda bedre å være valgt. Venstresiden sliter for tiden, men det kan jo være greit å orientere seg om hvilken hverdag vi møter om revolusjonen kommer. I RV står sitt program det blant annet: "Etter revolusjonen er det viktig å sørge for at de demokratiske
10 institusjonene fortsetter, men samtidig er det ingenting i veien for at embetsverv eller lederverv kan gå på rundgang eller deles ut ved loddtrekning."

Personlig er jeg usikker på om Bingolotto er rett måte å fordele politisk verv på, men jeg gleder meg til å se Rune Rudberg bli likestillingsminister.

15

For to år siden stod jeg på talerstolen i Asker og så utover 200 spente ansikter; Unge Høyres landsmøte. Dere hadde akkurat gitt meg tillit som ny leder av Unge Høyre, og Ine Marie Eriksen hadde overrakt meg klubben. Jeg husker da jeg gikk opp på talerstolen. Jeg får alltid en spesiell følelse da. Hjertet mitt
20 begynner å banke raskere, jeg begynner å svette i hendene, hodet føles lettere*

De to årene har gått fort, selv om noen øyeblikk kan føles som en evighet, for eksempel når Harald Victor Hove holder tale i landsstyret.

25 Det er mange som sier at det er ensomt på toppen. Jeg vet ikke om jeg er enig. I løpet av to år har jeg reist fra nord til sør i Norge, jeg har møtt hundrevis av Unge Høyre-medlemmer og tusenvis av ungdommer. Jeg har møtt mennesker

30 som herjer spaltene i de lokale avisene, og menneskene som aldri når avissidene, men som allikevel har en historier å fortelle. Jeg har aldri følt meg alene.

Og rundt meg har jeg hatt mennesker som jeg er avhengig av for å kunne fungere - fra sentralstyret til landsstyret. Det er verdt å takke alle sammen, og hvis noe har gått bra - eller ikke gått til helvete - i denne perioden, så fortjener de 35 mesteparten av æren for det.

Kjære landsmøte, vi har en regjering som lovet gull og grønne skoger, men serverer politisk gråstein. Vi har en statsminister som styrer landet etter Knutsen og Ludvigssens sang "Når det piper i telefonen", men denne gangen er det Gerd 40 Liv som ringer til Jens. SV har sin ene halvdel plassert i regjeringskontorene, mens resten står på stortingsplen og demonstrerer mot dem som sitter inne. Vi har en kunnskapsminister hvis største bragd foreløpig er å opphøye "Og du som metter liten fugl" til en protestvis, og en kulturminister som er oftere i Se og Hør enn på kontoret sitt.

45 AUF har vært så usynlige i media siden valgkampen at lederen deres snart må etterlyses på melkekartongen, Senterungdommen har absolutt ikke tatt for mye Møllers tran, men man kan lure på om de har spist for mye Gilde pølse - og hvis du skal finne noen som fortsatt tror på marxismen må du lete på kirkegården 50 eller i Sosialistisk Ungdoms sentralstyre. Regjeringen får The Five Procent Community til å virke ærlige, og Morten Harket til å virke klartenkt.

Kjære landsmøte, her og nå, begynner jobben for å gi dem avløsning!

55 "Verdenshandel betyr verdensfred. World Trade Center i New York hadde et større formål enn å tilby lokaler. WTC er et levende symbol på menneskets engasjement for freden* WTC representerer troen på menneskelighet, individets verdighet, vår tro på samarbeid mellom mennesker, og gjennom samarbeidet, muligheten til å oppnå storhet."

60 Ordene er et ekko av den franske filosofen Fredrik Bastiat: Hvis ikke varer krysser grensene så vil soldater gjøre det. Men disse ordene tilhører Minoru Yamasaki, sjefsarkitekten til World Trade Center i New York City.

65 Det var for disse ideene vi tok opp kampen da organisasjonen Attac etablerte seg i Norge, og den radikale sosialismen igjen viste sitt ansikt. Det var for utvikling,

handel og bekjempelse av fattigdom at vi møtte dem i radio, på fjernsyn, på Internett, på kafeer og på skoler. Det var for en visjon om at en annen verden
70 var mulig - en verden med muligheter og menneskerettigheter for alle, ikke bare for en privilegert elite i vesten. Men det var også mot deres visjon for en annen verden - mot proteksjonisme, kollektivismen og sosialisme. Det verste med kapitalismen er den ujevne fordelingen av godene. Det beste med sosialismen er den jevne fordelingen av fattigdom. Eller som den svenske statsministeren Carl
75 Bildt så godt sa det: Med unntak av teppebombing, er sosialismen den mest effektive måten å ødelegge et lands velstand på.

Vi lever i en verden med grotesk fattigdom, en verden hvor barn dør av helbredelige sykdommer, hvor milliarder fødes inn i håpløshet. I Unge Høyre
80 vet vi at monopoler er farlige, og det farligste monopolet i verden er venstresidens monopol på å bry seg.

I løpet av de siste årene har jeg vært så heldig å få besøke det afrikanske kontinentet flere ganger. I Kenya møtte jeg industriministeren. På et stort lyst
85 kontor midt i Nairobi tok han i mot oss med et God dag på klingende norsk etter et studieopphold her hjemme på bjerget. Jeg spurte ham hva som var den viktigste hindringen for Kenyas utvikling. Han så meg rett inn i øynene, sukket lett og svarte: Handelshindringer. Murene som sperrer våre varer ute fra deres markeder.

90 De som kjemper mot globaliseringen sier de vil beskytte de fattige landene, i realiteten beskytter de dem mot utvikling.

I Mali opplevde jeg noe annet. Et land som akkurat hadde reist seg fra
95 borgerkrig, en hverdag preget av ufattelig fattigdom og nød. Mennesker som fortalte at de hadde kuttet ned til et måltid ris om dagen, hvis de var heldige. Etter noen timers kjøretur i utkanten av Sahara kom jeg for første gang i kontakt med en verden jeg bare hadde sett på fjernsyn - underernærte barn med store, oppblåste mager. Radmagre, men med enorme smil - og all verdens forventning
100 i øynene. I Mali utkonkurreres bomullsindustrien av subsidiert amerikansk bomull. Landet taper arbeidsplasser og fattigdommen brer om seg.

Unge Høyre skal fortsette å jobbe for fri og rettferdig handel, men vi må også gjøre mer! Friere handel er en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse.
105 Markedsadgang i seg selv beskytter deg ikke når regjeringen sender milits for å

drepe og voldta familien din, markedsadgang i seg selv gir ikke stemmerett og demokrati, markedsadgang bidrar til velstand, men veien dit kan være lang, og for mange land i Afrika vil grøftene være fulle av lik. Fri og rettferdig handel,
110 menneskerettigheter og bistand som virker - det er veien fremover.

Fra bygårdene i Bombay til landsbyene i Mali, fra de voksende metropolene i Kina til gatene i Buenos Aires. Globaliseringens løfte er det samme. Ikke at kampen blir enkel. Ikke at bakkene blir lette å gå, men at et sted der fremme - så
115 nært at du kan se det - ligger håpet om en bedre hverdag. Det er et håp Unge Høyre vil kjempe for!

Uttrygghet og innvandring Mange mente at drømmen om globaliseringens muligheter døde der, i ruinene etter World Trade Center, 11. september 2001.
120 Minoru Yamasaki stolte bygg for handel og fred ble erstattet av ground zero - et symbol på globaliseringens utfordringer. Og sårbarheten som alltid truer åpne samfunn.

Globaliseringen handler ikke bare om varer, men om kultur, ideer, verdier og mennesker. Det er globaliseringens lykke og forbannelse. I Iran sitter det
125 ungdommer og laster ned den siste platen til Metallica fra Internett, mens i nabohuset sitter andre og laster ned den siste nettsendingen til Al Quaida.

Det åpne samfunnet har fiender. Vår hverdag har en pris. Den prisen forsøker
130 noen å teste gjennom å mordene på tusenvis av uskyldige mennesker i New York, Madrid, Bali, London, Tyrkia, og i Afghanistan og Irak.

Terrorisme og fanatisme. De to hører sammen i en djevelsk pakt. De forenes av krefter som forakter det åpne, liberale og moderne - som forakter mennesker,
135 fremgang og optimisme, og som - i likhet med kommunismen og nazismen før dem - ikke har noen moralske skrupler med å få uskyldige menneskers blod på hendene for å oppnå sine mål.

Friheten er aldri mer enn en generasjon unna utryddelse. Men vi må huske hva
140 vi er villige til å betale prisen for. Hvilke verdier som er så viktige at vi må stå opp å kjempe for dem.

For meg er det verdier som demokrati, toleranse, åpenhet og frihet. For alle. Enten det er skoleeleven i Norge eller den polske snekkeren som tar med seg

hammeren til et rikere land for å tjene penger til et bedre liv.

Kjære landsmøte. Toleranse, åpenhet og frihet. For alle. Jeg blir kvalm når jeg hører om gutter med minoritetsbakgrunn som kaller jenter for horer, men jeg
150 blir også støtt dypt inne i sjelen når nordmenn med en annen hudfarge blir kalt svartinger og fortalt at de ikke hører hjemme her.

Jeg synes det er et problem at nesten halvparten av somaliske flyktninger i Norge ikke arbeider, men jeg blir sint når jeg hører om ingeniører som må kjøre taxi
155 fordi ingen vil ansette en med et fremmed navn. Eller når hardt arbeidende, ærlige og skikkelige taxisjåfører blir møtt med fordommer og mistro fordi de tror på en annen Gud enn det norske flertallet.

Jeg blir rystet når jeg hører om vold på et asylmottak, men jeg kjenner det river i
160 hjertet når jeg ser bilder av likene som hver dag skylles i land på Spanias strender, mennesker som ikke ønsket noe annet enn et bedre liv for seg selv og sin familie i rike Europa. Jeg blir redd av å høre skrikene fra de som av og til ynder å kalle seg ytterste høyre, men jeg blir enda reddere når jeg hører den lavmælte hviskingen. Den skjulte dobbeltkommunikasjonen som har en eneste hensikt: nemlig å
165 fortelle folk at DE ikke er som oss. At DE er farlige. At VI må beskytte oss mot dem.

Verdens verste regimer har et kjennetegn: de nekter sine borgere å bevege seg ut. Verdens beste regimer har i stadig større grad et annet kjennetegn: De nekter
170 andre å komme inn.

Ingen skal kunne demonstrere seg til opphold i Norge. Men ingen skal heller måtte demonstrere for å oppnå grunnleggende respekt. Nettopp i disse dager trengs det noen som står opp for enkeltmennesket. Når de trangsente
175 fordømmer med statistikk og generaliseringer, trengs det noen som holder prinsippene rene og dømmer enkeltmennesket på sine handlinger - ikke på sin gruppetilhørighet eller rase eller religion. Nettopp når rasismen blir lavmælt, hviskende, knapt uttalt så må motstanden mot den være klar, tydelig og høylytt!

180 Jeg godtar aldri forestillingen om at hvis han knuser en rute eller stjeler en bil så er han pakistaner, men hvis han spiller fotball på landslaget og heter John Carew så er han norsk.

185 La meg si det så klart jeg bare kan: Jeg er villig til å gjøre mye for å bygge
samarbeid. MEN JEG OFRER IKKE EN MILLIMETER FOR RASISMEN
OG FREMMEDFRYKTEN. IKKE EN MILLIMETER!

Edmund Burke snakket om samfunnsfellesskapet som en kontrakt mellom
190 tidligere, nålevende og kommende generasjoner.

Det ligger en fundamental innsikt i et slikt syn. Hvis vi hever blikket så vil vi se
at vi alle er en del av en større sammenheng, et generasjonsfellesskap som
strekker seg utover vår korte og begrensede tid her på jorden - og som verken
195 begynner eller slutter med oss. Vi har verden til låns, og plikter å overlevere den i
minst like god stand til våre etterkommere.

For noen uker siden skrev Erna Solberg et svarinnlegg i Dagens Næringsliv hvor
hun forsøkte å bevise at Høyre hadde en miljøpolitikk. For å si det forsiktig stod
200 ikke innsatsen til troende. Det var omtrent som når Rune Rudberg skulle
forsikre kona om at han ikke hadde vært utro. Alle verdens vakre honnørord
kunne ikke skjule det begredelige faktum at påstanden til Dagens Næringsliv
nok var sann. I Norge har ikke slagordet stem blått, tenk grønt et reelt innhold.

205 Kjære landsmøte, det er ikke sant at verden går i gal retning. Heller ikke miljøet.
Gjennom teknologi, innovasjon og kreativitet har vi vist at vi både kan få mer
velstand og et bedre miljø. Norsk oljeindustri driver i dag med nullutslipp som
både visjon og mål. Vestlige fabrikker er de reneste i verden. Vi bruker mindre
energi på å produsere ethvert produkt i dag enn vi gjorde for 30 år siden, noe
210 som gir mindre utslipp til luft og vann.

Vi skal ikke falle for dommedagsprofetene som spår verdens snarlige undergang
hvert tiende år. Men vi skal heller ikke høre på dem som sier at ingenting er i
veien. For vi har fortsatt enorme utfordringer. Hvert år utrydder vi 25 000 dyre-
215 og plantearter for alltid. Økt bruk av ikke- fornybare ressurser truer både
økonomien og økologien. Utviklingsland som gjør livene bedre for sine
innbyggere gjennom vekst og handel, skaper samtidig miljøbomber som kan
detonere i fremtiden. Klimaendringene truer ikke bare nærmiljøet vårt, men
livsgrunnlaget til millioner av mennesker i den fattige verden.

220

Det finnes dem som bruker miljøpolitikken i et korstog mot markedet og
kapitalismen. Jeg vil i stedet bruke markedet i et korstog mot

225 miljødeleggelsene. Ved å gjøre det lønnsomt å være grønn, og ved å slippe
kreativiteten og teknologien løs så kan vi møte utfordringene. Men vi skaper
ikke en blå-grønn politikk uten å være tøffe og tenke nytt.

230 En grønn tankegang betyr at bedrifter må ta kostnaden med å forurens. Det
betyr at energiforbruket vårt må legges om. Grønne avgifter betyr at vi må endre
forbruksmønsteret vårt. Grønne sertifikater vil tvinge energiprodusentene til å
tenke nytt. Grønne kvoter betyr at forurensende industri enten må legge om
eller legge ned.

235 Kjære landsmøte, et grønnere Norge betyr en ting til. Vi må bytte ut
Norgesveien med Europaveien, og ta konsekvensene av at forurensningen ikke
kjenner noen landegrenser. Et grønt Norge må være fullverdig medlem av EU.

240 Endring Tony Blair oppsummerte i sin siste tale til det britiske Arbeiderpartiet
globaliseringens utfordring:

"I den raske globaliseringens æra, er det intet mysterium hva som virker: en
åpen, liberal økonomi, alltid beredt til å være konkurransedyktig. Den nye
verden belønner dem som er åpen for den. (...) Fristelsen er å bruke
statsapparatet til å beskytte oss mot globaliseringen ved å stenge den ute; å tro at
245 vi beskytter en arbeidsstokk med reguleringer, en bedrift med statlige subsidier
og en næring med tollavgifter. Det virker ikke i dag. For demningen som holdt
den globale økonomien tilbake, brast for mange år siden. Konkurransen kan
ikke bli stengt ute, den kan bare bli vunnet. (...)"

250 Norge i dag er et eventyr. Men historisk sett har ingen nasjoner klart å takle den
type rikdom vi har i Norge nå. Spania druknet i dekadense etter at gullet fra
Amerika strømmet inn. Det svarte gullet - og bonanzaen som fulgte - ødela
tryggheten og arbeidsplassene i Nederland.

255 Det er vi som velger om eventyret skal fortsette for de som kommer etter oss. Vi
kan velge østenfor sol og vestenfor måne, Soria moria slottet og sjumilsstøvler -
men vi kan også slumse bort mulighetene våre. Trekke oss tilbake. Hvile på
laurbærene og gjenta historiens feil. Vi kan sitte rolig å se på nasjonen vår
forvitte i en offentlig finansierte oljeorgie. Eller vi kan satse. Endre. Reformere.
260 Møte mulighetene og ta utfordringene.

265 Fremtiden kan ikke regnes ut. Beklager, Kristin Halvorsen. Du kan regne ut fremtidens oljeformue, og hvor mye vi har på petroleumsfondet. Du kan regne ut pensjonsforpliktelsene våre og skattetrykket. Du kan regne ut antallet uføretrygdede, eller hvor mange industriarbeidsplasser vi taper med høy kronekurs.

270 Men du kan aldri lage et regnestykke som gjør deg i stand til å gå inn i et klasserom å peke ut 11 åringen som 20 år senere realiserer drømmene sine og blir Norges største arbeidsgiver.

275 Du kan ikke lage et regnestykke som peker ut 10 åringen som går fra den lille kjemiker på pikerommet, til å finne opp en ny medisin.

Du kan ikke regne deg frem til fremtidens IT- gründere eller det neste, norske industrieventyret.

280 Du kan ikke regne ut hvem som bærer på en hemmelig drøm om å gjøre noe stort, om å satse, jobbe hardt - og så høste belønningene.

285 Men vi kan lage et samfunn som forteller enhver at drømmen er verdt å ta vare på. Vi kan lage et samfunn som forteller det motsatte av sosialismen og janteloven til ...hver 11 åring som lager avis og selger i nabolaget, ...hver 15 åring som står opp klokken syv på morgenen plukker jordbær om sommeren, ...hver 17 åring som sitter foran PC-en og lager programmer:

290 Du kan bli til noe! Du kan hvis du vil! Det er lov å lykkes! La det være Unge Høyres oppgave å gjenreise et samfunn hvor den største lykken i livet ikke er å få en egen post på et offentlig budsjett, men å stå på egne ben og realisere sine egne drømmer. Velferd etter velferdsstaten

295 I Arbeiderpartiets politiske propagandaarsenal så finnes ikke fellesskap, bare fellesskapet. I bestemt form, entall. Og synonymt med offentlig sektor.

Jeg tror på fellesskap som er mer enn offentlig sektor. Mer enn staten. Mer enn kommunestyret. Fellesskap som opprettholdes av noe mer enn sosialistenes hellige politiske treenighet: Mer skatt. Flere reguleringer. Mer politikk.

300 Vi snakker mye om frihet i Unge Høyre. Og det er bra. Frihet kan velte murer

og flytte fjell. Men med friheten følger alltid et ansvar. Sosialistene har også et ord for det - de kaller det statlige overføringer. Hvor ble det av nabokona, spurte Gro Harlem Brundtland for noen år siden? Sannsynligvis er hun nå betalt av det offentlige for å drive kommunens sosialpedagogiske tilbud for nærmiljøet..

Når vi vil sette grenser for politikk så sier vi ikke nei til noe godt, vi sier ja til noe bedre. Og vi bygger politikken vår på de tre vakreste ordene i det konservative vokabularet: Tillit, ansvar og anstendighet.

Unge Høyre må derimot etterlyse det personlige ansvaret i et samfunn hvor stadig flere vil legge skylden på andre.

Kriminelle har ikke ansvaret for sine handlinger. Det er samfunnet, skolen, eller oppveksten eller nærmiljøet som har skylda for at de slår ned gamle damer.

Pøbler som driver hærverk har ikke ansvaret for sine handlinger. Det har kommunen som ikke setter opp taggevegger, eller betaler fritidsklubb. Folk som kaster søppel på gatene har ikke ansvar for sine handlinger. Hvor var kommunens ryddehjelp?

De som går forbi en rusmisbruker har ikke noe ansvar. Har ikke skattepengene betalt for behandling og hjelp?

De som kan arbeide, men lar være, har ikke ansvar for handlingene sine. Det er jo staten som tar regningen.

Vi har skapt et lommepengesamfunn hvor stadig flere mennesker og organisasjoner ser det som sin viktigste oppgave å få ut mest mulig fra felleskassen, og hvor et problem virker uløselig hvis ikke politikerne blar opp nye milliarder, flere byråkrater og nye handlingsplaner.

Men, for å sitere en av mine favorittfilosofer, Jørgen Kosmo fra Arbeiderpartiet: "Ærlig talt, ærlig talt. Samfunnet skal da ikke spa alt opp i ræva på deg. Noe må en jo gjøre selv også." Frihet betyr ikke fravær av prinsipper og verdier. Det forutsetter prinsipper og verdier. I et samfunn hvor politikken blir mindre, må mennesket bli større!

Vi må kjempe for at det beste i menneskenaturen skal tas vare på; nemlig den

naturlige viljen til å gjøre noe godt for seg og sine. Dette er den personlige velferden. Den er beskyttelsen mot klientsamfunnet. Den representerer verdier som vi skal ta vare på: verdier som frihet og ansvar, innsats og overskudd, omsorg og nestekjærlighet. Personlig innsats og overskudd underminerer ikke samfunnet, det styrker samfunnet. Når enkeltmennesker holdes tilbake, holdes samfunnet tilbake. Vi kan bare bygge et selvstendig og ansvarsfullt samfunn med selvstendige og ansvarsfulle mennesker.

Noen sier at vi lever i en tid uten helter. De vet bare ikke hvor de skal se. Du kan se helter gå inn og ut av fabrikkportene hver eneste dag. Du kan se helter som satser tid, innsats og penger for ny kunnskap og nye arbeidsplasser. Du kan se helter på skolene, både bak kateteret og bak pultene. Du kan se helter i bygårdene og på gårdene. Ærlige, arbeidsomme, ansvarlige mennesker som jobber hardt for seg og sine nærmeste.

En av dem skrev et leserinnlegg i Dagsavisen i 2005. En alenemor som var lei av alle som står frem på TV og spør hva politikerne kan gjøre for dem. "Jeg er selvsagt helt enig i at alle i landet fortjener å ha det så godt som mulig, kunne spise seg mette, ha klær på kroppen og et sted å bo etc., uansett om de er unge eller gamle.", skriver alenemoren, før hun fortsetter: "Undertegnede bor i en drabantby og har vært enslig mor med forsørgeransvar for en datter inntil i fjor, da hun var såpass stor at hun flyttet hjemmefra. Jeg har jobbet heltid for å kunne forsørge henne. For meg har det vært en selvfølge å kunne greie meg som best jeg kan, uten hjelp fra det offentlige."

Hun skriver under signaturen "ikke sutrende". Kjære landsmøte. Dette er verdighet, uttrykt gjennom noen få ord i en avis. Vi trenger færre hverdags-sytere, og flere hverdags-ytere. Vi trenger færre som klager og flere som skaper. Vi trenger færre ordninger som holder folk nede, og flere ordninger som løfter folk opp. Vi trenger mindre sosialdemokrati og mer konservatisme. Forskjellen på oss og sosialistene er klar. Sosialistene ser en rik person og sier: Så godt burde ingen ha det. Vi ser en rik person og sier: Så godt burde alle ha det.

Mange sier at sosialismen er en god ide som ikke fungerer i praksis. Det er feil. Sosialismen er en elendig ide - og nettopp derfor fungerer den heller ikke i praksis.

Jeg tror at politikken må bli mindre, og mennesket større. Jeg tror på frihet

380 under ansvar. Jeg tror på å slippe løs skaperkraft og initiativ. Jeg tror på å løfte i
bunn, ikke kutte på toppen. Jeg tror på anstendighet og ansvar - for hver og en
av oss - ikke bare for et ansiktsløst statsbyråkrati.

Men mest av alt så tror jeg på den aller eldste drømmen som mennesket har,
385 nemlig at uansett hvor høyt fjellet er så kan den bestiges, uansett hvor stort
havet er så kan det krysses, uansett hvor stor utfordringen er så kan den snus til
en mulighet - jeg tror på morgendagen, og jeg vet at vi kan vinne den!

TUSEN TAKK.

390

Kilde

<http://www.ungehoyre.no/articles/show/650>

Emner

Demokrati, EU, Globalisering, Landsmøtetale

395

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/demokrati-toleranse-apenhet-og-frihet-for-alle>

400

405

410

415